

BOJ FRONTOVÉHO LETECTVA S BITEVNÍMI VRTULNÍKY NEPŘÍTELE

Důležitost bitevních vrtulníků nepřítele při podpoře pozemních vojsk vzrůstá. Dle zkušeností z lokálních válek i ze cvičení bitevní vrtulníky vyzbrojené protitankovými řízenými střelami jsou jedním z důležitých prostředků ničení tanků. Kromě toho další výzbroj bitevních vrtulníků umožňuje ničit opevněné objekty a ohniska odporu.

Nasazení bitevních vrtulníků v důležitých fázích útočné nebo obranné operace může vážně ovlivnit splnění stanovených úkolů. Jde zejména o údobí zahájení útočné operace po průlomu obrany nepřítele, při odrážení protiúderu, zasazování druhých sledů, jejich boj v hloubce obrany apod.

Bitevní vrtulníky mohou využívat výhod taktického překvapení při odpalu protitankových řízených střel a velké manévrovosti na malých rychlostech při střetnutí se vzdušným protivníkem.

Prostor odpalu protitankových řízených střel bitevní vrtulníky volí zpravidla na mezních hranicích účinnosti prostředků PVO pozemních vojsk protivníka. Prostory rozmístění zaujímají bitevní vrtulníky mimo dosah paleb dělostřelectva a ostatních prostředků pozemních vojsk bezprostředně před bojovým nasazením, aby dosáhly taktického překvapení. Doba činnosti vrtulníků při odpalu PTRS byla podle posledních údajů zkrácena. Jedna zteč vrtulníku trvá celkem 22 až 39 sekund, přičemž po dobu 18 až 32 sekund při střelbě „z visu“ tvoří vrtulník stacionární cíl pro PVO.

Činnost frontového letectva při ničení bitevních vrtulníků

Frontové letectvo, jako jeden z palebných prostředků velitele frontu, se podílí na ničení bitevních vrtulníků. Plní v podstatě dva základní úkoly a to ničení vrtulníků ve vzduchu a na zemi v prostorech rozmístění. Ve vzduchu mohou vrtulníky ničit:

- nadzvukové letouny stíhacího a stíhacího bombardovacího letectva,
- podzvukové letouny.

Nadzvukové letouny budou ničit vrtulníky za předpokladu, že nadzvukový letoun přechází do zteče na vrtulník, kdy tento je ve „visu“ a je prakticky

stacionárním cílem. Po přechodu nadzvukového letounu do zteče není již bitevní vrtulník schopen takového protimanévru, aby se dostal z opravované křivky zteče nadzvukového letounu.

Pravděpodobnost výskytu takové situace je však malá, poněvadž sekce průzkumných vrtulníků v palebné četě zabezpečuje při jejich zasazení trvalé kruhové pozorování vzdušného prostoru. Průzkum vzdušného prostoru zne-
snadňuje využití překvapení ze strany nadzvukového letounu.

Podzvukové letouny mají větší možnost boje s bitevními vrtulníky ve vzduchu. Vzhledem ke svým rychlostem mohou na bitevní vrtulníky vést zteče jako kterýkoli jiný pohyblivý se vzdušný cíl.

Manévrovací schopnost bitevního vrtulníku na velmi malých rychlostech je vyvažována určitým přebytkem rychlosti podzvukového letounu proti maximální rychlosti vrtulníku. Podzvukové letouny jsou z hlediska frontového letectva nejvýhodnějšími prostředky k ničení vrtulníků vzhledem ke svým takticko-technickým možnostem.

Protože jde o boj s vrtulníky v přízemních výškách, je výhodné zteče vést dvojicemi podzvukových letounů na jednotlivé vrtulníky. Jeden podzvukový letoun vede zteč a druhý sleduje únikový manévr vrtulníku. Po zteči a nabrání výšky si letouny svá místa vymění. Je to proto, aby letoun při vybírání zatáčky po zteči neztratil vrtulník z dohledu. Maskovací nátěry umožňují vrtulníku při únikovém manévru splynout s terénem.

Ničení bitevních vrtulníků na zemi v prostorech rozmístění

Prostory rozmístění bitevních vrtulníků nepřítele jsou umístěny mimo dosah paleb dělostřelectva a mají zabezpečovat nerušenou přípravu k plnění úkolů. Jejich průměrná vzdálenost je 30 km od čáry dotyku. V nich jsou bitevní vrtulníky nejzranitelnější. Proto ničení bitevních vrtulníků na zemi v prostorech rozmístění bude pro frontové letectvo neefektivnější a tudíž i nejčastější.

Předpokladem úspěšné činnosti frontového letectva proti bitevním vrtulníkům je, aby vzdušný průzkum včas zjistil zámysl jejich činnosti. Vzdušnému průzkumu zpravidla předchází topografické vyhodnocení terénu, spojené s vyhodnocením pravděpodobných směrů nasazení vrtulníků a pravděpodobných palebných postavení vrtulníků pro odpal PTRS.

Boj s bitevními vrtulníky na zemi v prostorech rozmístění plánujeme centrálně ve štábu letecké armády. Hlavním cílem činnosti je izolace směru hlavního úderu pozemních vojsk od činnosti bitevních vrtulníků nepřítele a znemožnit tak jejich organizované hromadné nasazení.

Podle výsledků topografického zhodnocení terénu plánujeme vzdušný průzkum předpokládaných prostorů rozmístění bitevních vrtulníků. Vzdušný průzkum vede zpravidla průzkumné a stíhací bombardovací letectvo. Můžeme též efektivně využít i ostatních druhů letectva, které plní jiné úkoly nad prostory pravděpodobného rozmístění bitevních vrtulníků nepřítele. Vzdušný průzkum můžeme vést vizuálně i fotograficky. Vzdušný fotografický průzkum plánujeme, máme-li identifikovat prostředky pro zabezpečení bitevních vrtulníků na předpokládaných plochách přistání (v prostorech rozmístění) a stupeň jejich připravenosti.

Taktika vedení vzdušného průzkumu musí být nenápadná, aby neupozorňovala na náš zájem o předpokládané prostory rozmístění bitevních vrtulníků.

Výsledky vzdušného průzkumu LA, svazky SBoL a průzkumné pluky ne-

přetržitě sledují a vyhodnocují. Důležité jsou zprávy o příznacích zaujímání prostorů rozmístění bitevními vrtulníky a ploch možného přistání. Jde o speciální zabezpečovací a spojovací prostředky apod. Prostory rozmístění je nutné trvale sledovat, včas zjišťovat zvyšování jejich připravenosti a zvláště jejich obsazení bitevními vrtulníky. Nejeфективnější dobou úderu frontového letectva na bitevní vrtulníky v prostorech rozmístění je před zahájením operace nebo současně s jejím zahájením. Dále jsou to doby před zahájením nebo se zahájením důležitých fází bojové činnosti pozemních vojsk. Výhodné je působit proti bitevním vrtulníkům v prostorech rozmístění frontovým letectvem současně. Vycházíme z taktické zásady, že bitevní vrtulníky nepřítel budou v prostorech rozmístění jen krátkou dobu, nutnou ke splnění jejich úkolů. Opožděný úder frontového letectva po vzletu bitevních vrtulníků na úkol znamená zvýšení úsilí letectva k jejich ničení ve vzduchu, převážně podzvukovými letouny.

Značně složitou situaci pro frontové letectvo je boj s bitevními vrtulníky při pronikání tankových jednotek v hloubce obrany nepřítel. V tomto případě budeme vyhledávat a ničit bitevní vrtulníky před a po stranách pronikajících vojsk. Za předpokladu častého pohybu čáry dotyku, značných mezer v ní a nutnosti obrany pozemních vojsk před činností bitevních vrtulníků, bude nejvýhodnějším a nejeфективnějším způsobem bojové činnosti frontového letectva vyhledávání a ničení vrtulníků podzvukovými proudovými letouny na zemi i ve vzduchu. Intenzita tohoto způsobu bojové činnosti letectva bude závislá mezi jiným na intenzitě činnosti bitevních vrtulníků a na důležitosti úkolu pozemních vojsk. Vyhledávání a ničení bitevních vrtulníků nepřítel frontovým letectvem budeme volit v situacích, kdy nebudeme mít dostatek zpráv o rozmístění a předpokládané činnosti bitevních vrtulníků.

Hromadné nasazení bitevních vrtulníků nepřítel a jejich ničení frontovým letectvem je úzce spojeno s vybojováním nadvlády ve vzduchu. V útočné operaci pozemních vojsk se nepřítel bude snažit na dobu potřebnou k nasazení bitevních vrtulníků vybojovat taktickou vzdušnou nadvládu, časově a prostorově omezenou. Na výsledku vybojování vzdušné nadvlády nad prostorem hromadného nasazení bitevních vrtulníků bude záviset i úspěšnost boje frontového letectva s bitevními vrtulníky. Vzhledem k tomu, že volnost jednání frontového letectva nad územím nepřítel není podmíněna jen vzdušnou nadvládou, ale též systémem PLRS nepřítel, budeme tento systém ničit a umlčovat. Toto bude úkolem nejen frontového letectva, ale i zbraňových systémů pozemních vojsk.

Organizace boje frontového letectva s bitevními vrtulníky

Boj frontového letectva s bitevními vrtulníky nepřítel organizuje a řídí letecká armáda. Při rozpracování této problematiky vychází z rozhodnutí velitele frontu na operaci a z plánů součinnosti LA s druhy vojsk frontu.

Z těchto dokumentů vychází LA proto, že na ničení bitevních vrtulníků se kromě frontového letectva podílejí i další zbraňové systémy pozemních vojsk.

Základním a nejdůležitějším dokumentem pro organizaci boje frontového letectva s bitevními vrtulníky je „Rozhodnutí velitele frontu“. Z jeho ujasnění vyplynou pro LA rozhodující fáze činnosti vojsk frontu v časové i prostorové dimenzi. Zejména, ve kterých prostorech a době jsou pozemní vojska nejzranitelnější činností bitevních vrtulníků nepřítel a jaká opatření má organizovat vzhledem k předpokládaným silám nepřítel. Převedením závěrů z ujas-

nění rozhodnutí může zjistit pravděpodobné prostory a směry činností bitevních vrtulníků proti pozemním vojskům a doby jejich činnosti. Ze závěrů z rozhodnutí vyplyne též úsilí, které má vyčlenit pro boj s bitevními vrtulníky v průběhu operace, i na její jednotlivá období a nejvýhodnější způsoby bojové činnosti.

Dalšími dokumenty, na nichž se při zpracování podílí i LA, jsou „Plány součinnosti s druhy vojsk frontu“, ve kterých jsou řešeny otázky součinnosti, včetně součinnosti při ničení bitevních vrtulníků zbraňovými systémy vojsk frontu. Při plnění tohoto úkolu je upřesňována zejména bezpečnost frontového letectva vzhledem k PLŘS a VKPL, které jsou v prvosledových sestavách pozemních vojsk. Přesně musí být vymezena i součinnost mezi RVD a letectvem při ničení bitevních vrtulníků a PLŘS nepřítele, aby byla zajištěna vzájemná bezpečnost.

Při řešení součinnostních otázek vycházíme z konkrétních možností jednotlivých zbraňových systémů a jejich efektivnosti při ničení bitevních vrtulníků v dané konkrétní situaci. Efektivnost ničení jednotlivých zbraňových systémů není podmíněna jen takticko-technickými daty, ale je ovlivňována i terénem, počasím, denní dobou, takticko-technickými možnostmi bitevních vrtulníků, použitou taktikou při jejich nasazení apod.

U samotné LA je boj s bitevními vrtulníky obsažen v základním dokumentu „Rozhodnutí velitele LA“. V části — Rozdělení úsilí letectva LA pro operaci — je vyjádřeno úsilí na boj s bitevními vrtulníky do bližšího a dalšího úkolu i záloha v počtech plukovních vzletů.

V úkolech svazků a samostatným útvarům je vyčleněné úsilí pro boj s bitevními vrtulníky konkretizováno na jednotlivé svazky a samostatné útvary. Vyčleněné úsilí je rovněž udáváno v plukovních vzletech.

V bojových nařízeních (rozkazech) na příští den pro letecké svazky a samostatné útvary je mezi úkoly uveden i úkol boje s bitevními vrtulníky. Úkol je podle druhu letectva upřesněn podle způsobů plnění, počtu vyčleněných sil, prostorů bojové činnosti a doby plnění, jako každý jiný bojový úkol.

Bezprostředně se na organizaci boje s bitevními vrtulníky u štábu LA podílí operační, zpravodajské a topografické oddělení.

Dalšími články pro organizaci a řízení boje frontového letectva jsou svazky a útvary letecké armády. Jsou to především stíhací bombardovací svazky a samostatné průzkumné letecké pluky.

V bojových rozkazech (nařízeních) z LA dostávají konkrétní úkoly k boji s bitevními vrtulníky nepřítele. Tyto úkoly obsahují zpravidla:

- celkové vyčleněné úsilí boje s bitevními vrtulníky v plukovních vzletech na den,
- prostory vzdušného průzkumu a způsob jeho vedení; zda jede o průzkum vizuální nebo fotografický,
- prostory střežení podzvukových letounů s udáním údajů o jejich obsazování,
- předpokládané prostory rozmístění bitevních vrtulníků s dalšími potřebnými údaji o úderech na ně,
- prostory vyhledávání a ničení vrtulníků ve vzduchu i na zemi při boji pozemních vojsk v hloubce,
- signály pro zahájení plnění úkolů s bitevními vrtulníky apod..

Ve výpisech z plánů součinnosti dostávají letecké svazky a útvary potřebné součinnostní údaje, včetně součinnostních údajů o boji s bitevními vrtulníky.

Činnost na štábech leteckých svazků a útvarů při boji s bitevními vrtulníky probíhá obdobným způsobem jako při plnění jiných bojových úkolů.

Organizace a řízení boje na stupni vševojsková armáda (SBV LA)

Organizace a řízení boje na tomto stupni sestává zpravidla ze dvou činností a to:

a) zabezpečování činnosti frontového letectva při boji s bitevními vrtulníky vyčleněným úsilím podle plánu frontu,

b) zabezpečování činnosti z vyčleněného úsilí pro velitele vševojskové armády.

Při zabezpečování činnosti frontového letectva podle plánu frontu řeší středisko bojového velení LA jako součinnostní orgán u vševojskové armády otázky součinnosti ve společném prostoru bojové činnosti s prostředky pozemních vojsk. Proto v bojovém nařízení SBV LA zpravidla dostává od LA údaje o

- prostorech průzkumu bitevních vrtulníků,
- prostorech střehu ve vzduchu,
- předpokládaných prostorech rozmístění bitevních vrtulníků, na které budou vedeny údery,

- prostorech vyhledávání a ničení bitevních vrtulníků ve vzduchu i na zemi při boji pozemních vojsk v hloubce,

- signálech pro zahájení činnosti proti bitevním vrtulníkům apod.

Při zabezpečování činnosti z vyčleněného úsilí pro velitele vševojskové armády může náčelník SBV LA po zhodnocení situace navrhnout veliteli armády, jaké síly vyčlenit pro boj s bitevními vrtulníky. Zpravidla půjde o SBoL. Nejpravděpodobnější variantou pro vyčleněné úsilí je boj v hloubce obrany nepřítele, kdy může vzniknout nejasnost v pozemní a vzdušné situaci.

SBV LA předává na LA všechny údaje o činnosti bitevních vrtulníků. Udrží přitom nepřetržitou součinnost se zpravodajským oddělením vševojskové armády.

Činnost skupiny bojového velení (SkBV) SBV LA u vševojskového svazku spočívá při boji s bitevními vrtulníky zejména v upřesňování součinnosti v prostorech společné činnosti mezi frontovým letectvem a ostatními prostředky divize, které jsou určeny k ničení bitevních vrtulníků. Proto SkBV u vševojskové divize musí od směny bojového stanoviště SBV LA dostat včas všechny potřebné údaje pro tuto činnost nejen v pásmu divize, ale i v zájmových prostorech před a po stranách pásma. Tyto údaje jsou velmi důležité zejména při boji divize v hloubce obrany nepřítele. Druhým neméně důležitým úkolem SkBV je včas a nepřetržitě předávat zjištěné údaje o činnosti bitevních vrtulníků nepřítele v pásmu divize na stanoviště směny bojového velení SBV LA.

V průběhu vedení bojové činnosti s bitevními vrtulníky je důležité nepřetržitě vyhodnocování zpráv a údajů o jejich činnosti a v rámci centrálního zámyslu velitele frontu a LA přijímat neprodlená opatření k jejich ničení.

Součinnost mezi frontovým letectvem a PVO vojsk při ničení bitevních vrtulníků nepřítele

Součinnost frontového letectva s PVO vojsk při ničení bitevních vrtulníků je složitější než při ničení jiných vzdušných cílů nepřítele. Je to proto, že bitevní vrtulníky vedou bojovou činnost většinou v přizemních výškách a nad

našími vojsky. Konečný záměr jejich činnosti zpravidla zjistíme až v průběhu vedení bojové činnosti. To znamená, že frontové letectvo bude použito většinou na výzvu. Krátké časové možnosti k ničení bitevních vrtulníků na zemi i ve vzduchu komplikují součinnost mezi frontovým letectvem a prostředky PVO vojsk. Frontové letectvo při ničení bitevních vrtulníků bude nuceno často měnit kurs i výšku letu podle únikových manévrů vrtulníků. Obdobně je tomu při ničení vrtulníků na zemi. V určité situaci bude nutná i změna cíle pro letouny letící na jiný úkol.

Při této činnosti musí být realizovány všechny zásady součinnosti k zajištění bezpečnosti frontového letectva při ničení bitevních vrtulníků nepřítele.

Bezpečnost činnosti frontového letectva před postřelováním vlastními prostředky PVO vojsk, s důrazem na útvary PLŘS, při ničení bitevních vrtulníků je dosahováno podle těchto zásad:

- při ničení bitevních vrtulníků frontovým letectvem na zemi v prostorech soustředění dodržení stanoveného režimu letu nad vlastními vojsky, určených průletů přeletu čáry dotyku na úkol i při zpáteční trati,

- při ničení vrtulníků nepřítele ve vzduchu dodržení dohovořených prostorů střehu ve vzduchu a stanovených režimů letů v nich,

- včasným předáním všech změn na VS PVO vojsk, s důrazem na útvary PLŘS, o letech frontového letectva k ničení bitevních vrtulníků jak na zemi v prostorech rozmístění, tak i ve vzduchu,

- včasným informováním příslušných míst velení a navedení letectva, která jsou zainteresována na ničení bitevních vrtulníků, o všech změnách v bojové činnosti frontového letectva, změnách v rozmístění prostředků PVO vojsk, s důrazem na útvary PLŘS, včetně změn průběhu čáry dotyku,

- plněním dohovořených zásad součinnosti o zákazu nebo omezení letů vlastních letounů v prostorech palby prostředků PVO vojsk a opačně přednost činnosti frontového letectva a zákaz či omezení činnosti prostředků PVO vojsk v určitých výškách, prostorech, směrech a vzdálenostech cílů od vlastních letounů. Dodržení této zásady je zvláště důležité při ničení bitevních vrtulníků frontovým letectvem ve vzduchu, zejména pak při boji pozemních vojsk v hloubce obrany nepřítele,

- znalostí dohodnutých signálů a dohodnutých omezení příslušnými velitelskými stanovišti frontového letectva a prostředků PVO vojsk, která řídí boj s bitevními vrtulníky,

- rozpoznáním příslušnosti cílů před zahájením palby prostředky PVO vojsk,

- neustálým sledováním vlastních letounů, které se objevily v blízkosti bitevních vrtulníků, veliteli oddílů, baterií, odpalovacích zařízení PLŘS a bojových vozidel,

- schopností rozpoznávat vlastní letouny vojsk PVO podle rozlišovacích znaků při ničení bitevních vrtulníků; dodržení tohoto opatření je zvláště důležité při boji pozemních vojsk v hloubce, při nesouvislé čáře dotyku.

Tato součinnostní opatření dohovořují a v průběhu vedení boje s bitevními vrtulníky realizují součinnostní orgány u pozemních vojsk. Na stupni vševojskové armády to je středisko bojového velení LA, skupiny bojového velení u vševojskových svazků a naváděcí stanoviště, rozmístěná v blízkosti VS útvarů PLŘS.

SBV LA při činnosti frontového letectva proti bitevním vrtulníkům informuje VS náčelníka PVO vojsk armády, SkBV a NS o všech letech, prostorech

střehu určených pro ničení bitevních vrtulníků ve vzduchu a spolu s náčelníkem vojska PVO dohovořuje a konkretizuje uvedené zásady podle pokynů nadřízených míst velení.

Důležité při realizaci součinnosti k zajištění bezpečnosti vlastních letounů při boji s bitevními vrtulníky jsou SkBV u motostřeleckých a tankových divízi. Je to proto, že současné bitevní vrtulníky odpalují protitankové řízené střely zpravidla na minimální vzdálenost 2 km od čáry dotyku nad vlastními vojsky výskoky z terénního skrytu do výšky 20 m.

Frontové letectvo při ničení bitevních vrtulníků bývá zpravidla nasazováno k jejich přepadu z prostorů střehu ve vzduchu minimálně 2 km za čarou dotyku nad územím nepřítele, to je ve vzdálenosti, která zajišťuje frontovému letectvu bezpečnost před postřelováním vlastními PLŘS a VKPL. Proto SkBV s náčelníkem PVO vojsk divize musí konkrétně dohodnout čáry vstupu letectva do boje, výšky, tratě letu a při každé změně ihned informovat všechny zájemce. Ještě složitější situace řešení součinnostních otázek SkBV je při boji divize v hloubce obrany, kdy jsou vojska trvale v pohybu. V těchto podmínkách sehrává při součinnosti důležitou úlohu systém radiolokačního rozpoznávání. V případě, že není na prostředcích zaveden, je nutné zabezpečit rozpoznávání letounů podle siluet, rozlišovacích znaků, vizuálních signálů a podle směru, času a výšek letounů, které ničí bitevní vrtulníky.

Naváděcí stanoviště navádí letouny při úderech nad prostory rozmístění bitevních vrtulníků, vyvádí letouny z prostorů střehu ve vzduchu k ničení vrtulníků podle pokynů SBV LA při dodržení všech dohovořených zásad součinnosti.

Při řešení součinnostních otázek vycházíme z konkrétních možností jednotlivých zbraňových systémů a jejich efektivnosti při ničení bitevních vrtulníků v dané konkrétní situaci. Efektivnost ničení jednotlivých zbraňových systémů není podmíněna jen takticko-technickými daty, ale je též ovlivněna terénem, počasím, denní dobou, takticko-technickými možnostmi bitevních vrtulníků, použitou taktikou při jejich nasazení apod. Tyto podmínky bereme v úvahu při dohovořování součinnosti a zpracování všech součinnostních plánů.

Důležitost bitevních vrtulníků jako protitankového prostředku a jako prostředku k ničení odolných cílů na bojišti v posledních letech vzrůstá. Je to způsobeno tím, že nepřítel plánuje jejich hromadné nasazení na bojišti a kvalitativní změnou v jejich výzbroji. Frontové letectvo vzhledem ke svým schopnostem má všechny podmínky je úspěšně ničit. V blízkosti čáry dotyku bude vrtulníky ničit jak letectvo, tak i ostatní zbraňové systémy pozemních vojsk, zejména prostředky PVO ve společném prostoru bojové činnosti. Tato situace bude klást zvýšené požadavky na řešení otázek součinnosti mezi frontovým letectvem a ostatními zbraňovými systémy pozemních vojsk. Při pronikání pozemních vojsk do hloubky obrany nepřítele a za nejasné pozemní a vzdušné situace bude tíha boje s bitevními vrtulníky nepřítele spočívat převážně na frontovém letectvu.